

UDK 346/342.9

Gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima

Božo Prelević, dipl. iur.

Propisi

U nekoliko prošlih brojeva RiPup-a objavili smo članke o gospodarenju otpadom, otpadnim gumama i otpadnim vozilima. U ovom stručnom članku autor daje prikaz novih pravila o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima koja su donesena krajem prošle godine i koja obvezuju proizvođače, trgovce i posjednike otpadnih baterija i akumulatora kao i druge sudionike u postupku gospodarenja ovim vrstama otpada, uključujući i Fond za zaštitu okoliša te Hrvatsku agenciju za okoliš i prirodu. Članak sadrži primjere izračuna naknade za gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima te nekih izvješća koja podnose proizvođači i trgovci otpadnim baterijama i akumulatorima.

1. Uvod

Krajem prošle godine, temeljem Zakona o održivom gospodarenju otpadom¹ (u nastavku teksta: Zakon), doneseno je nekoliko novih propisa koji uređuju gospodarenje pojedinim vrstama otpada. O tome smo pisali u prošlim brojevima RiPup-a, u kojima smo analizirali nova pravila o gospodarenju otpadom, otpadnim gumama i otpadnim vozilima². Osim novih propisa koji uređuju navedene vrste otpada, krajem prošle godine doneseni su i novi propisi kojima se uređuje gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima.

Radi se o Uredbi o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima³ (u nastavku teksta: Uredba) koja je stupila na snagu 10. listopada 2015. te novom Pravilniku o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima⁴ (u nastavku teksta: Pravilnik) koji je stupio na snagu 22. listopada 2015. Uz nove propise kojima je uređena materija gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, još uvijek se pri gospodarenju ovim posebnim oblicima otpada primjenjuju i odredbe starog Pravilnika o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima⁵ (u nastavku teksta: stari Pravilnik). U nastavku ćemo se upoznati sa odredbama novog Pravilnika koje uređuju pri-

mjenu zakonodavstva Europske unije kod gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima te primjenom Uredbe i Pravilnika.

2. Primjena odredbi starog Pravilnika i zakonodavstva EU

Donošenjem Pravilnika nije prestala primjena svih odredbi starog Pravilnika. Tako obveznici primjene propisa o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima moraju voditi računa kako je u prijelaznim i završnim odredbama Pravilnika određeno da se i nakon njegovog stupanja na snagu, određeno vrijeme nastavlja primjenjivati neke odredbe starog Pravilnika. Naime, stupanjem na snagu novog Pravilnika prestaju važiti odredbe starog Pravilnika, osim odredbi čl. 18. st. 2. alineje 2. i st. 3. starog Pravilnika koje važe do stupanja na snagu Uredbe i sklapanja ugovora za obavljanje usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora u sustavu kojim upravlja Fond, te čl. 15. st. 3. i 4., čl. 15.a st. 3. i 5. i čl. 16. st. 2. i 3. starog Pravilnika koji vrijede do uspostave Registra gospodarenja posebnim kategorijama otpada (u nastavku teksta: Registar).

Osim novih propisa kojima je uređena materija gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, odgovarajuću primjenu ima i zakonodavstvo EU, pri čemu mislimo u prvom redu na one dijelove zakonodavstva EU koji su implementirani u sadržaj samog Pravilnika. Naime, novim Pravilnikom se u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima te stavljanju izvan snage Direktive 91/157/EEZ⁶, kako je zadnji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2013/56/EZ

1 Nar. nov., br. 94/13 od 22. srpnja 2013.

2 Stručni članci autora Prelević, Božo, „Nove obveze poslodavca kod gospodarenja otpadom“, RiPup br. 1/2016, str. 299., „Gospodarenje otpadnim gumama“, RiPup br. 3/2016, str. 180., „Nova pravila o gospodarenju otpadnim vozilima“, RiPup br. 4/2016, str. 179.

3 Nar. nov., br. 105/15 od 2. listopada 2015.

4 Nar. nov., br. 111/15 od 14. listopada 2015.

5 Nar. nov., br. 133/06, 31/09, 156/09, 45/12 i 86/13.

6 SL L 266, 26. 9. 2006.

Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o izmjeni Direktive 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima s obzirom na stavljanje na tržište prijenosnih baterija i akumulatora koji sadržavaju kadmijske namijenjenih za korištenje u bežičnim električnim alatima te gumbastih ćelija s niskim sadržajem žive te o stavljanju izvan snage Odluke Komisije 2009/603/EZ (Tekst značajan za EGP)⁷ (u nastavku teksta: Direktiva 2006/66/EZ). Osim navedenih izvora prava EU, za postupak gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima važni su još neki propisi EU, o kojima više navodimo kasnije.

3. Područje primjene Uredbe i novog Pravilnika

Za pravilnu primjenu odredbi Uredbe i Pravilnika važno je poznavati koji dio gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima svaki od ovih propisa uređuje. Osim toga važno je i poznavanje temeljnih pojmova koje uređuju navedeni propisi. U čl. 4. Pravilnika se uređuju temeljni pojmovi koji se koriste u Pravilniku, ali i drugim propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima.

3.1. Temeljni pojmovi

Već smo nekoliko puta spomenuti pojam gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima pa je važno podsjetiti se kako je pojam „gospodarenje otpadom” uređen odredbama Zakona⁸.

ističemo...

Tako se u smislu Zakona pod pojmom „gospodarenje otpadom” podrazumijevaju djelatnosti sakupljanja, prijevoza, uporabe i zbrinjavanja i druge obrade otpada, uključujući nadzor nad tim postupcima te nadzor i mjere koje se provode na lokacijama nakon zbrinjavanja otpada, te radnje koje poduzimaju trgovac otpadom, ili posrednik.

Na odgovarajući način se ova definicija iz Zakona može primijeniti i na određivanje pojma gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima.

Pod pojmom baterija, ili akumulator, podrazumijeva svaki izvor električne energije proizvedene izravnim pretvaranjem kemijske energije i koji se sastoji od jedne ili više primarnih baterijskih članaka (koje nisu namijenjene ponovnom punjenju), ili jedne ili više sekundarnih baterijskih članaka (koje su namijenjene ponovnom punjenju). S druge strane, otpadna baterija, ili akumulator je svaka baterija, ili akumulator koja je otpad.⁹

ističemo...

Podsjećamo kako je pojam otpada određen Zakonom⁹ i predstavlja svaku tvar, ili predmet, koji posjednik odbacuje, namjerava, ili mora odbaciti.

Otpadom se smatra i svaki predmet i tvar čije su sakupljanje, prijevoz i obrada nužni u svrhu zaštite javnog interesa.

3.2. Područje primjene Uredbe

Uredbom, koja je donesena prije novog Pravilnika, se propisuju način izvršenja obveze postizanja propisanog cilja u vezi s gospodarenjem otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima te način izračuna i iznos naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima.

3.3. Područje primjene Pravilnika

S druge strane, Pravilnikom se, između ostalog, propisuju postupci i ciljevi gospodarenja s otpadnim baterijama i akumulatorima, uvjeti gospodarenja s otpadnim baterijama i akumulatorima, zahtjevi u pogledu odvojenog sakupljanja i obrade otpadnih baterija i akumulatora, sadržaj programa za obavljanje usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora, obveze vođenja evidencija i dostave izvješća, zahtjevi u pogledu baterija i akumulatora koji su proizvod, način i uvjeti označavanja baterija i akumulatora te ambalaže, obveze i način ispunjavanja obveza proizvođača proizvoda, vrste proizvoda za koje je obvezna registracija u Registar i način obveznog postupanja proizvođača proizvoda i posjednika otpada, te druga pitanja u, svezi gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, sve u svrhu postizanja ciljeva propisanih Pravilnikom. Kako su u tekstu spomenuti pojmovi „obrade otpadnih baterija i akumulatora” i „prijenosne baterije, ili akumulatora” treba ih pojasniti.

ističemo...

U smislu Pravilnika, obrada otpadnih baterija ili akumulatora, je svako postupanje s otpadnom baterijom ili akumulatorom, koja je predana u postrojenje radi razvrstavanja, pripreme za proces recikliranja, ili pripreme za zbrinjavanje.

S druge strane, pod pojmom prijenosne baterije ili akumulatora podrazumijeva se svaka baterija, gumbasta baterija ili baterijski sklop ili akumulator koji je zapečaćen i može se prenositi u ruci, a nije ni industrijska baterija ili akumulator niti automobilska baterija ili akumulator. Pri tome je gumbasta baterija svaka mala okrugla prijenosna baterija, ili akumulator, čiji je promjer veći od visine i koja je namijenjena za posebne svrhe kao što su slušna pomagala, satovi, mala prijenosna oprema, sigurnosno napajanje i slično.

Sukladno Pravilniku, industrijska baterija ili akumulator je svaka baterija ili akumulator koji je namijenjen isključivo za industrijsku, ili profesionalnu uporabu, ili za korištenje u bilo kojoj vrsti električnog vozila. Automobilska baterija ili akumulator (starter) je svaka baterija ili akumulator koji se koristi za pokretanje, kretanje, ili osvjetljavanje vozila;

3.3.1. Vrste baterija i akumulatora na koje se odnosi Pravilnik

Odredbe Pravilnika odnose se na sve vrste baterija i akumulatora neovisno o njihovom obliku, zapremini, masi, sastavu ili načinu uporabe, pri čemu odredbe Pravilnika ne dovode u pitanje provedbu propisa koji uređuje gospodarenje otpadnim vozilima i propisa koji uređuje gospodarenje otpadnom električnom i elektroničkom opremom. Sukladno Pravilniku, vrste baterija, ili akumulatora su:

- prijenosne baterije i akumulatori;
- industrijske baterije i akumulatori i
- automobilske baterije i akumulatori (starteri);

Odredbe Pravilnika, međutim, ne primjenjuju se na baterije i akumulatore koji se koriste u:

7 SL L 329, 10.12.2013.

8 Čl. 4. st. 1. t. 13. Zakona.

9 Čl. 4. st. 1. t. 35. Zakona.

- opremi namijenjenoj zaštiti bitnih sigurnosnih interesa RH, oružju, streljivu i ratnom materijalu, osim proizvoda koji nisu namijenjeni specifično za vojnu namjenu i;
- u opremi namijenjenoj za upućivanje u svemir.

4. Ciljevi u sustavu gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima

Ciljevi u sustavu gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima određeni su Pravilnikom. Sukladno čl. 5. Pravilnika, cilj sustava gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, čiji je sastavni dio sustav sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora, je smanjenje negativnih učinaka na okoliš kojeg uzrokuju baterije i akumulatori i s tim u vezi postupci svih gospodarskih subjekata. Pod pojmom „gospodarski subjekt“ sukladno Pravilniku podrazumijevamo svakog proizvođača baterije ili akumulatora, prodavatelja baterije ili akumulatora, osobu koja posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom koja uključuje gospodarenje otpadnim baterijama ili akumulatorima, kao i osobu koja upravlja reciklažnim dvorištem¹⁰.

ističemo...

Sukladno Pravilniku, proizvođač baterija, ili akumulatora je pravna, ili fizička osoba-obrtnik, koji na profesionalnoj osnovi razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje, unosi ili uvozi i prva je osoba koja stavlja bateriju, ili akumulator, uključujući i one koje se nalaze u uređajima i vozilima, na tržište na teritoriju RH, neovisno o načinu prodaje.

S druge strane, prodavatelj baterije, ili akumulatora je pravna, ili fizička osoba-obrtnik koja u okviru svoje trgovačke djelatnosti u dobavljačkom lancu bateriju, ili akumulator čini dostupnim krajnjem korisniku. Prodavatelj istovremeno može biti i proizvođač.

U svrhu ostvarenja navedenog cilja, provode se mjere za unaprjeđenje sustava gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima propisane u Prilogu I. Pravilnika.

4.1. Ciljevi koje moraju ispuniti proizvođači prijenosnih baterija i akumulatora

Cilj kojeg su dužni ispuniti proizvođači prijenosnih baterija i akumulatora, a sukladno čl. 64. Zakona, je postizanje godišnje stope sakupljanja veće od 25% te od 26. rujna 2016. godine stope sakupljanja veće od 45% i to odvojenim sakupljanjem otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora kako bi se na najmanju moguću mjeru smanjilo odbacivanje i zbrinjavanje otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora u miješanom komunalnom otpadu¹¹. Proizvođač je obavezan ispuniti cilj gospodarenja otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima razmjerno količini stavljenoj na tržište sukladno Uredbi. Na izračun mase prijenosnih baterija i akumulatora stavljenih na tržište u kalendarskoj godini primjenjuje se Odluka Komisije 2008/763/EZ od 29. rujna 2008. o uspostavljanju zajedničke metodologije za izračun godišnje prodaje prijenosnih baterija i akumulatora krajnjim korisnicima u skladu s Direktivom 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (priopćena pod brojem dokumenta C(2008) 5339) (Tekst značajan za EGP)¹². Pri svemu tome, ispunjavanje navedenih ciljeva proizvo-

đača iz čl. 6. st. 1. Pravilnika obavezan je pratiti Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (u nastavku teksta: Fond).

5. Obveze proizvođača i prodavatelja

Svakako je za proizvođača jedna od najvažnijih obveza plaćanje naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima. Osim toga, Pravilnikom su utvrđene posebne obveze proizvođača:

- pri stavljanju baterija i akumulatora na tržište;
- proizvođača kao posjednika otpadnih baterija i akumulatora;
- pri vođenju evidencija i izvješćivanju;

o kojima više navodimo kasnije u tekstu¹³. U nastavku ćemo se upoznati sa ostalim obvezama proizvođača i prodavatelja u procesu gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, prije svega s obvezom plaćanja naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima.

5.1. Plaćanje naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima

Temeljna obveza plaćanja naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima koja tereti proizvođača propisana je u čl. 3. Uredbe.

ističemo...

Temeljem ove odredbe, proizvođač izvršava obvezu postizanja cilja gospodarenja s otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima propisanog Pravilnikom, uplatom naknade gospodarenja u korist Fonda.

Uplatom naknade gospodarenja Fond preuzima obvezu ispunjavanja cilja za tog proizvođača.

5.1.1. Izračun naknade gospodarenja

Naknada gospodarenja izračunava se umnoškom jedinične naknade (JN) i količine prijenosnih baterija i akumulatora koje proizvođač stavlja na tržište na području RH u obračunskom razdoblju¹⁴. Jedinična naknada izračunava se prema izrazu:

$$JN = GSS \times TS$$

pri čemu je:

- JN = jedinična naknada izražena u kunama po kilogramu;
- GSS = godišnja stopa sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora koju utvrđuje Fond u suradnji s Hrvatskom agencijom za okoliš i prirodu (u nastavku teksta: Agencija) sukladno Zakonu;
- TS = trošak sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora utvrđen ugovorom o obavljanju usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora po provedenom javnom pozivu sukladno Zakonu, izražen u kunama po kilogramu.

Jediničnu naknadu za tekuću kalendarsku godinu izračunava Fond do 15. veljače tekuće godine. Temeljem izračuna jedinične naknade ministar nadležan za poslove zaštite okoliša donosi odluku o iznosu jedinične naknade.

10 Čl. 4. st. 1. t. 7. Pravilnika.

11 Čl. 6. st. 1. Pravilnika.

12 SLL 262, 1.10.2008.

13 Vidjeti pod 6.-7. i 9.

14 Čl. 4. st. 1. Uredbe.

ističemo...

Sukladno čl. 5. Uredbe, do završetka javnog poziva za odabir najprihvatljivijeg programa za obavljanje usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora sukladno Zakonu i donošenja odluke o iznosu jedinične naknade, jedinična naknada iznosi 8,40 kuna po kilogramu prijenosnih baterija i akumulatora.

5.1.2. Obrazac OBA1

Sastavni dio formule za izračun naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima je, kako smo naveli, količina prijenosnih baterija i akumulatora koje proizvođač stavlja na tržište na području RH u obračunskom razdoblju. Da bi se ta količina utvrdila, proizvođač baterija i akumulatora dužan je voditi evidenciju o količini prijenosnih baterija i akumulatora koje stavlja na tržište RH i o količini izvezenih/iznesenih i uvezenih/unesenih prijenosnih baterija i akumulatora¹⁵.

ističemo...

Podatke iz ove evidencije proizvođač je dužan dostavljati u Registar do zadnjeg dana tekućeg mjeseca za prethodni kalendarski mjesec, na obrascu OBA1-Izvjješće proizvođača o proizvedenim, uvezenim ili izvezenim količinama baterija i akumulatora, iz Priloga IV. Pravilnika¹⁶.

Naknada gospodarenja otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima obračunava se na temelju podataka iz Obrasca OBA1 sukladno Uredbi. Treba istaknuti kako se za prijenosne baterije i akumulatore stavljene na tržište na teritoriju RH koji se nalaze u uređajima ili vozilima, naknada gospodarenja plaća sukladno posebnim propisima kojima se uređuje gospodarenje otpadnim vozilima i gospodarenje otpadnom električnom i elektroničkom opremom.

ističemo...

Međutim, na prijenosne baterije i akumulatore namijenjene izvozu ne plaća se naknada gospodarenja.

U slučaju izvoza prijenosnih baterija i akumulatora na koje je plaćena naknada gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, proizvođač ima pravo na povrat uplaćene naknade. Ovo pravo na povrat uplaćene naknade proizvođač ostvaruje temeljem podnesenog zahtjeva Fondu, podataka dostavljenih u Registar i priložene vjerodostojne isprave (npr. jedinstvena carinska deklaracija, izvozni račun, izvozna dispozicija za carinu i otpremnika, tovarni list za prijevoz robe, uvjerenje o podrijetlu robe).

ističemo...

Izuzetno je važno istaknuti kako do uspostave Registra, obračun i plaćanje naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima te povrat uplaćene naknade u slučaju izvoza obavlja sukladno odredbama čl. 15. st. 3. i 4., čl. 15a. st. 3. i 5. i čl. 16. st. 2. i 3. starog Pravilnika, temeljem podataka iz Obrasca OPBA1 dostavljenih do 15. u tekućem mjesecu za prethodno tromjesečje, odnosno godišnje do 31. siječnja tekuće godine za prethodnu godinu¹⁷.

5.1.3. Izračun stope sakupljanja

Kako smo naveli pod 5.1.1., sastavni dio formule izračuna naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima je i godišnja stopa sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora. Formula za izračun ove stope koju utvrđuje Fond u suradnji s Agencijom navedena je u Prilogu VIII. Pravilnika. Stopa sakupljanja izračunava se za određenu kalendarsku godinu prema izrazu:

$$S = 300 \times Mo / (m_n + m_{n-1} + m_{n-2})$$

pri čemu je: S = godišnja stopa sakupljanja izražena u postotku (%);

- Mo = masa sakupljenih prijenosnih baterija i akumulatora u RH u kalendarskoj godini izražena u tonama (t);
- m = masa prijenosnih baterija i akumulatora stavljenih na tržište u kalendarskoj godini;
- n = kalendarska godine za koju se određuje godišnja stopa sakupljanja;
- n-1 = kalendarska godina koja je prethodila godini određenoj s n;
- n-2 = kalendarska godina koja je prethodila godini određenoj s n-1.

Masa sakupljenih prijenosnih baterija i akumulatora i masa prijenosnih baterija i akumulatora stavljenih na tržište uključuju baterije i akumulatore koji su ugrađeni u uređaje. Masa prijenosnih baterija i akumulatora stavljenih na tržište u određenoj kalendarskoj godini izračunava se temeljem podataka izvješća iz čl. 74. st. 8. Zakona.

5.2. Dizajn i proizvodnja baterije i akumulatora

Sukladno čl. 7. Pravilnika, proizvođač je dužan osigurati da je baterija i akumulator, koju stavlja na tržište, dizajnirana i proizvedena na način da je:

- uporaba opasnih tvari u bateriji i akumulatoru smanjena na najmanju moguću mjeru, poštujući ograničenja uporabe određenih opasnih tvari u EU sukladno posebnom propisu;
- moguće rastavljanje i uporaba otpadne baterije i akumulatora kao i recikliranje sastavnih dijelova i materijala baterije i akumulatora;
- u skladu s tehničkim zahtjevima za ekološki dizajn proizvoda koji olakšava obradu otpadnih baterija i akumulatora;
- u najvećoj mogućoj mjeri uporabljen reciklirani materijal u proizvodnji baterija i akumulatora.

Proizvođač ne smije specifičnošću dizajna baterije ili akumulatora, ili proizvodnog postupka, sprječavati ponovnu uporabu baterije

¹⁵ O evidenciji o količini prijenosnih baterija i akumulatora i obrascu OBA1 više pod 9.2.

¹⁶ Čl. 26. st. 2. Pravilnika.

¹⁷ Čl. 34. Pravilnika.

ili akumulatora. Iznimno, proizvođač može specifičnošću dizajna baterije ili akumulatora ili proizvodnog postupka ograničiti ponovnu uporabu te baterije ili akumulatora kad takav dizajn ili postupak predstavljaju osobitu prednost u pogledu zaštite okoliša i/ili sigurnosnih zahtjeva prilikom korištenja baterija i akumulatora i opreme u koju su ugrađeni.

5.3. Jednostavno izdvajanje otpadne baterije, ili akumulatora

Proizvođač uređaja u koji se stavlja baterija, ili akumulator, dužan je osigurati da njegov dizajn omogućava jednostavno izdvajanje otpadne baterije ili akumulatora iz uređaja. Iznimno, kada dizajn uređaja ne omogućava da krajnji korisnik jednostavno izdvoji otpadnu bateriju ili akumulator iz uređaja, proizvođač uređaja je dužan osigurati da dizajn uređaja omogućava da to jednostavno učini stručna osoba.

Pri tome pod stručnom osobom u smislu odredbi Pravilnika podrazumijevamo osobu koja posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom za djelatnost koja uključuje gospodarenje otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom, ili vozilima, ili baterijama i akumulatorima te servisera uređaja, opreme, ili vozila. Serviser, u smislu odredbi Pravilnika, je osoba koja u sklopu obavljanja svoje registrirane djelatnosti obavlja poslove održavanja i popravaka i čijim obavljanjem djelatnosti nastaje otpadna baterija ili akumulator.

ističemo...

Proizvođač uređaja je dužan osigurati da je uređaju, kojeg stavlja na tržište i koji sadrži ugrađenu bateriju ili akumulator, priložena uputa o načinu izdvajanja ugrađene baterije ili akumulatora iz uređaja i informacija o vrsti baterije ili akumulatora koja je ugrađena u taj uređaj.

Od navedenih pravila o izdvajanju otpadne baterije, ili akumulatora predviđen je izutetak pa se ta pravila neće primjeniti u slučaju kada je neophodno neprekidno napajanje i nužna je trajna veza uređaja s baterijom ili akumulatorom iz razloga sigurnosti, neprekidnog rada uređaja, medicinskih zahtjeva, ili iz razloga očuvanja cjelovitosti podataka.

5.4. Informiranje krajnjeg korisnika

Sukladno Pravilniku, pod krajnjim korisnikom podrazumijevamo osobu (posjednika iz kućanstva, pravnu, ili fizičku osobu-obrtnika) koja koristi bateriju ili akumulator sukladno njezinoj namjeni i osoba koja bateriju ili akumulator proglašava otpadom (zadnji korisnik baterije ili akumulatora). Sukladno čl. 9. Pravilnika, proizvođač i prodavatelj su dužni informirati krajnjeg korisnika o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima i upoznati ga s informacijama o:

- mogućim učincima koje tvari korištene u baterijama i akumulatorima imaju na okoliš i ljudsko zdravlje;
- obvezi odvojenog sakupljanja otpadnih baterija i akumulatora u cilju olakšavanja procesa recikliranja i obrade otpadnih baterija i akumulatora;
- programima sakupljanja i recikliranja;
- doprinosu krajnjih korisnika u recikliranju otpadnih baterija i akumulatora;
- značenju simbola iz Priloga II. Pravilnika;
- značenju simbola Hg (živa), Cd (kadmij) i Pb (olovo) iz čl. 14. Pravilnika.

ističemo...

Troškove navedenog informiranja dužan je snositi proizvođač.

5.5. Preuzimanje otpadnih baterija i akumulatora

ističemo...

Prodavatelj je dužan osigurati preuzimanje otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora od krajnjeg korisnika na lokaciji prodajnog prostora u kojem prodaje prijenosne baterije ili akumulatore, bez troškova po krajnjeg korisnika i bez obveze kupnje nove prijenosne baterije ili akumulatora¹⁸.

Isto tako, proizvođač koji stavlja na tržište industrijske baterije ili akumulatore, dužan je osigurati preuzimanje otpadnih industrijskih baterija i akumulatora od krajnjeg korisnika, neovisno o kemijskom sastavu i porijeklu te industrijske baterije ili akumulatora. Osim toga, prodavatelj i proizvođač koji stavlja na tržište automobilske baterije i akumulatore, dužni su osigurati preuzimanje otpadnih automobilskih baterija i akumulatora od krajnjeg korisnika koji je posjednik iz kućanstva, bez troškova po tog krajnjeg korisnika i bez obveze kupnje nove baterije ili akumulatora.

ističemo...

Također, serviser i osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je osigurati preuzimanje otpadnih automobilskih baterija i akumulatora od posjednika iz kućanstva bez troškova po tog posjednika iz kućanstva.

Treba podsjetiti kako se pod pojmom servisera, sukladno Pravilniku, podrazumijeva osoba koja u sklopu obavljanja svoje registrirane djelatnosti obavlja poslove održavanja i popravaka i čijim obavljanjem djelatnosti nastaje otpadna baterija ili akumulator. Navedene obveze prodavatelja, proizvođača i servisera na prikupljanje otpadnih baterija ili akumulatora zapravo su malo poznate potrošačima koji često otpadne baterije ili akumulatore odbacuju zajedno s organskim otpadom, čime dolazi do onečišćenja okoliša.

Osoba, koja je, sukladno čl. 42. Zakona i Pravilniku, dužna preuzeti otpadnu bateriju i akumulator, dužna je na vidnom mjestu na ulazu u prodajni prostor, ili na blagajni, postaviti obavijest krajnjem korisniku o mogućnosti predaje odnosno o obvezi preuzimanja otpadnih baterija ili akumulatora oznakom sadržaja „PREUZIMAMO OTPADNE BATERIJE“ veličine jednake, ili veće od 15 x 5 centimetara, sukladno Prilogu III. Pravilnika, te po potrebi i usmeno obavijestiti krajnjeg korisnika o načinu i uvjetima preuzimanja. Ovu obavijest u digitalnom obliku objavljuje Fond na svojim mrežnim stranicama.

Primjer – obavijest o preuzimanju otpadnih baterija ili akumulatora na ulazu u prodajni prostor**Preuzimamo
otpadne baterije.****Zajedno
čuvamo
okoliš****Primjer – obavijest o preuzimanju otpadnih baterija ili akumulatora na stalku blagajne****Preuzimamo
otpadne baterije.****Zajedno
čuvamo
okoliš**

NACERT

Stalac BLAGAJNA
dimenzija: 150 x 55 x 38 mm
tisk: 4/0 CMYK 133 3/0 PANTONE
materijal: bijeli pleksi-glas (debljina 3 mm)

BOKCERT

Primjer – obavijest o preuzimanju otpadnih baterija ili akumulatora na blagajni**Preuzimamo
otpadne baterije.****Zajedno
čuvamo
okoliš**

Treba istaknuti kako se preuzimanje otpadnih baterija i akumulatora koje obavlja proizvođač i prodavatelj sukladno čl. 42. Zakona i navedenom čl. 10. Pravilnika, smatra sastavnim dijelom obavljanja osnovne djelatnosti i ne smatra se obavljanjem djelatnosti gospodarenja otpadom.

ističemo...

Sukladno čl. 36. Pravilnika, proizvođač je bio dužan izvršiti obvezu postavljanja obavijesti krajnjem korisniku o mogućnosti predaje odnosno o obvezi preuzimanja otpadnih baterija ili akumulatora iz čl. 10. st. 4. Pravilnika u roku dva mjeseca od dana stupanja Pravilnika na snagu, odnosno do 22. prosinca 2015.

Sukladno čl. 11. Pravilnika, prodavatelj i proizvođač koji preuzima otpadne baterije ili akumulatore dužan je:

- osigurati prostor za smještaj spremnika za skladištenje otpadnih baterija i akumulatora;
- skladištiti otpadne baterije i akumulatore u spremnicima odvojeno od druge vrste otpada i odvojeno od materijala i tvari koje nisu otpad;
- osigurati da oznaka spremnika u kojem skladišti preuzete otpadne baterije i akumulatore sadrži sljedeće informacije: naziv posjednika otpada, odgovarajući ključni broj i naziv otpada sukladno posebnom propisu koji uređuje Katalog otpada, da-

tum početka skladištenja otpada u tom spremniku i u slučaju opasnog otpada, oznaku odgovarajućeg opasnog svojstva otpada.

**5.6. Predaja preuzetih
otpadnih baterija i akumulatora**

Preuzimanjem otpadnih baterija i akumulatora, obveze prodavatelja i proizvođača ne prestaju.

ističemo...

Tako su prodavatelj, koji je dužan osigurati preuzimanje otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora, stručna osoba i osoba koja pravlja reciklažnim dvorištem dužni, radi provedbe čl. 67. st. 1. Zakona, preuzete otpadne prijenosne baterije i akumulatore predati ugovornom sakupljaču¹⁹.

Pri tome se pod stručnom osobom, sukladno Pravilniku podrazumijeva osoba koja posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom za djelatnost koja uključuje gospodarenje otpadnim električnim i elektroničkim uređajima i opremom ili vozilima ili baterijama i akumulatorima te serviser uređaja, opreme ili vozila.

Proizvođač koji je dužan osigurati preuzimanje otpadnih industrijskih baterija ili akumulatora, dužan je preuzete otpadne industrijske baterije i akumulatore predati osobi koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada. Osim toga, prodavatelj i proizvođač koji je dužan osigurati preuzimanje otpadnih automobilskih baterija i akumulatora, serviser i osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužni su preuzete otpadne automobilske baterije i akumulatore predati osobi koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada.

**5.7. Zabrana zasebnog
prikazivanja troškova**

Vrlo važna odredba za prodavatelja i proizvođača sadržana je u čl. 13. Pravilnika. Temeljem ove odredbe, prodavatelj i proizvođač ne smiju prilikom prodaje nove baterije ili akumulatora krajnjem korisniku zasebno prikazati troškove sakupljanja, obrade i procesa recikliranja otpadnih baterija i akumulatora. Osim toga, prodavatelj je dužan na zahtjev nadležnog tijela dostaviti dokaz da je prijenosnu bateriju ili akumulator koja je predmet nadzora, pribavio od proizvođača.

**6. Stavljanje baterija
i akumulatora na tržište**

Pod stavljanjem na tržište baterija i akumulatora, u smislu Pravilnika smatra se uvoz proizvoda na teritorij RH, odnosno prvo omogućavanje dostupnosti na tržištu proizvoda proizvedenih u RH. U smislu odredbi Pravilnika, uvoz podrazumijeva stjecanje odnosno unos iz država članica EU i uvoz na teritorij RH iz trećih zemalja, za vlastite potrebe, ili obavljanje trgovačke djelatnosti, u zamjenu za plaćanje, ili besplatno. Također, u smislu odredbi Pravilnika, izvoz²⁰ podrazumijeva iznos u države članice EU i izvoz s teritorija RH u treće zemlje²¹.

Treba naglasiti kako Pravilnik ne uređuje sva pitanja vezana uz stavljanje na tržište baterija i akumulatora. Na pitanja vezana uz stavljanje na tržište baterija i akumulatora te gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima koja nisu posebno uređena Pravilnikom,

19 Čl. 12. st. 1. Pravilnika.

20 O pravilima vezanim uz izvoz otpadnih baterija i akumulatora više pod 8.4.

21 Čl. 1. st. 4. Pravilnika.

primjenjuju se posebni propisi kojima se uređuje gospodarenje otpadom, u prvom redu odredbe Zakona i Pravilnika o gospodarenju otpadom²² te u odgovarajućoj mjeri drugi posebni propisi koji uređuju ta pitanja. U nastavku dajemo prikaz obveza koje terete proizvođača pri stavljanju baterija i akumulatora na tržište.

6.1. Označavanje baterija i akumulatora

Proizvođač je dužan bateriju, akumulator i baterijski sklop kojeg stavlja na tržište označiti simbolom:

- odvojenog sakupljanja i zabrane odbacivanja u miješani komunalni otpad;
 - sadržaja teškog metala;
 - kapaciteta baterije i akumulatora;
- na način kako je to određeno u čl. 14. Pravilnika.

6.1.1. Označavanje simbolom odvojenog sakupljanja i zabrane odbacivanja

Proizvođač je dužan bateriju, akumulator i baterijski sklop kojeg stavlja na tržište označiti simbolom odvojenog sakupljanja i zabrane odbacivanja u miješani komunalni otpad propisanim u Prilogu II. Pravilnika²³.

Primjer – simbol odvojenog sakupljanja i zabrane odbacivanja u miješani komunalni otpad

Veličina ovog simbola mora pokrivati najmanje 3% površine najveće plohe baterije ili akumulatora odnosno baterijskog sklopa, a najviše površinu od 5×5 centimetara. Iznimno od navedenog, u slučaju baterije ili akumulatora valjkastog oblika, veličina ovog simbola mora pokrivati najmanje 1,5% površine plohe baterije ili akumulatora, a najviše površinu od 5×5 centimetara. Međutim, iznimno, u slučaju kada je veličina baterije, akumulatora odnosno baterijskog sklopa takva da bi ovaj simbol bio manji od 0,5×0,5 centimetara proizvođač nije dužan bateriju, akumulator odnosno baterijski sklop kojeg stavlja na tržište označiti simbolom, ali je dužan označiti ambalažu te baterije, akumulatora odnosno baterijskog sklopa tim simbolom veličine najmanje 1x1 centimetar.

6.1.2. Označavanje simbolima sadržaja teškog metala

Sukladno čl. 14. st. 5. Pravilnika, proizvođač je dužan bateriju, akumulator i gumbastu bateriju koju stavlja na tržište i koja sadrži više od:

- 0,0005% masenog udjela žive označiti simbolom Hg;
- 0,002% masenog udjela kadmija označiti simbolom Cd;
- 0,004% masenog udjela olova označiti simbolom Pb.

Veličina navedenih simbola sadržaja teškog metala (Hg, Cd i Pb) mora se nalaziti neposredno ispod navedenog simbola odvojenog sakupljanja i zabrane odbacivanja u miješani komunalni otpad i veličinom mora biti najmanje 25% veličine tog simbola.

²² Nar. nov., br. 23/14, 51/14, 121/15 i 132/15-isppravak.

²³ Čl. 14. st. 1. Pravilnika.

6.1.3. Označavanje kapaciteta baterije i akumulatora

Proizvođač je dužan na prijenosnoj bateriji i akumulatoru, koju stavlja na tržište, označiti kapacitet te baterije ili akumulatora sukladno Uredbi Komisije (EU) br. 1103/2010 od 29. studenoga 2010. o utvrđivanju, u skladu s Direktivom 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, pravila o označavanju kapaciteta prijenosnih sekundarnih (koje se mogu puniti) i automobilskih baterija i akumulatora (Tekst značajan za EGP)²⁴. Simboli propisani ovim člankom moraju biti postavljeni na bateriju ili akumulator na način da su vidljivi, čitljivi i neizbrisivi.

6.2. Zabrana stavljanja određenih baterija i akumulatora na tržište

Sukladno čl. 15. Pravilnika, zabranjeno je stavljanje na tržište baterije ili akumulatora čiji je maseni udio žive veći od 0,0005%, bez obzira na to da li je baterija ili akumulator ugrađena u uređaj, ili je zasebni proizvod, pri čemu se zabrana ne primjenjuje na baterije i akumulatore koji su stavljeni na tržište, sukladno važećim propisima, prije stupanja zabrane na snagu pa se te baterije i akumulatori mogu prodavati do isteka zaliha sa skladišta koje se nalazi na teritoriju RH. Iznimno od navedenog, u slučaju gumbaste baterije čiji maseni udio žive nije veći od 2% navedena zabrana stupila je na snagu 1. listopada 2015.

Također, zabranjeno je stavljanje na tržište prijenosne baterije ili akumulatora, koja je ugrađena u uređaj, ili je zasebni proizvod, a čiji maseni udio kadmija je veći od 0,002% osim prijenosne baterije ili akumulatora koja je specifično namijenjena samo za korištenje u sigurnosnom odnosno alarmnom sustavu, uključujući i sigurnosnu rasvjetu te u medicinskoj opremi i bežičnom električnom alatu, pri čemu se ova iznimka u slučaju bežičnog električnog alata primjenjuje do 31. prosinca 2016. godine. U ovom slučaju također se primjenjuje pravilo kako se zabrana ne primjenjuje na baterije i akumulatore koji su stavljeni na tržište, sukladno važećim propisima, prije stupanja zabrane na snagu pa se te baterije i akumulatori mogu prodavati do isteka zaliha sa skladišta koje se nalazi na teritoriju RH.

7. Obvezno postupanje posjednika otpadnih baterija ili akumulatora

Pod posjednikom otpadnih baterija i akumulatora, sukladno Pravilniku, podrazumijevamo proizvođača otpadnih baterija i akumulatora, ili pravnu i fizičku osobu koja je u posjedu te vrste otpada, što znači i građanina, odnosno potrošača. Sukladno čl. 16. st. 1. Pravilnika, zabranjeno je otpadnu bateriju ili akumulator:

- odbaciti u miješani komunalni otpad;
- odbaciti niti miješati s drugom vrstom otpada;
- miješati s drugim tvarima, ili materijalima koji nisu otpad.

7.1. Obveze posjednika uređaja koji sadrži otpadnu bateriju ili akumulator

Posjednik uređaja koji sadrži otpadnu bateriju ili akumulator, u slučaju kada dizajn tog uređaja omogućuje jednostavno izdvajanje sadržane otpadne baterije ili akumulatora, dužan je istu izdvojiti iz uređaja i predati je odvojeno od uređaja, sukladno čl. 16. st. 1. i čl. 17. i 18. Pravilnika. Stručna osoba koja posjeduje uređaj koji sadrži otpadnu bateriju ili akumulator, dužna je otpadnu bateriju ili akumulator izdvojiti iz uređaja i predati ju odvojeno od uređaja, sukladno članku 18. ovoga Pravilnika. Serviser vozila i osoba koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje otpadom koja uključuje obradu otpadnih vozila, Pravilnika.

²⁴ SL L 313, 30.11.2010.

7.2. Obveze posjednika iz kućanstva

ističemo...

Sukladno čl. 17. st. 1. Pravilnika, posjednik iz kućanstva dužan je otpadnu prijenosnu bateriju ili akumulator predati prodavatelju, serviseru prilikom održavanja uređaja koji sadrži prijenosnu bateriju i akumulator, osobi koja upravlja reciklažnim dvorištem, ili ugovornom sakupljaču.

Ugovorni sakupljač, u smislu odredbi Pravilnika, je pravna, ili fizička osoba-obrtnik koja posjeduje dozvolu za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom za sakupljanje otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora i ima sklopljen ugovor s Fondom o obavljanju usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora na području određenom Odlukom sukladno Zakonu. Posjednik iz kućanstva dužan je otpadnu bateriju ili akumulator, osim otpadne prijenosne baterije ili akumulatora, predati proizvođaču, prodavatelju, serviseru, osobi koja upravlja reciklažnim dvorištem, ili osobi koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada.

7.3. Obveze pravne osobe, ili fizičke osobe-obrtnika

ističemo...

Pravna, ili fizička osoba-obrtnik, koja se smatra krajnjim korisnikom prijenosne baterije ili akumulatora, dužna je predati otpadnu prijenosnu bateriju ili akumulator ugovornom sakupljaču²⁵.

S druge strane, pravna, ili fizička osoba-obrtnik, koja se smatra krajnjim korisnikom industrijske baterije ili akumulatora, dužna je predati otpadnu industrijsku bateriju ili akumulator osobi koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada. Kada se radi o automobilskim baterijama i akumulatorima, pravna, ili fizička osoba-obrtnik, koja se smatra njihovim krajnjim korisnikom, dužna ih je predati osobi koja posjeduje odgovarajuću dozvolu za gospodarenje tom vrstom otpada.

8. Postupci gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima

Postupci gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima određeni su odredbama Pravilnika. Ovi postupci obuhvaćaju nekoliko obveza, ali i zabrana kod gospodarenja pojedinim kategorijama baterija i akumulatora.

8.1. Zabrana gospodarenja određenim kategorijama baterija i akumulatora

Sukladno čl. 19. st. 1. Pravilnika, zabranjeno je gospodariti prijenosnim baterijama i akumulatorima, koji sadrže kadmij, živu, ili olovo, sljedećim postupcima gospodarenja otpadom:

- D2, D3, D4, D6, D7, D8, D11;
- D1, D5, i D12 ukoliko postupak nije dopušten državnim planskim odnosno strateškim dokumentom, donesenim temeljem procjene ekoloških, gospodarskih i socijalnih utjecaja koja dokazuje da je odlaganje prikladnija opcija od procesa recikliranja tih baterija ili akumulatora.

Zabranjeno je gospodariti otpadnim starterom i otpadnom industrijskom baterijom ili akumulatorom sljedećim postupcima gospodarenja otpadom: R1, D1, D2, D3, D4, D5, D6, D7, D8 i D10. Ova zabrana ne primjenjuje se na otpad koji je nastao procesom recikliranja i obrade otpadnih baterija ili akumulatora.

8.2. Posebni uvjeti za obavljanje djelatnosti sakupljanja, pripreme i uporabe, odnosno zbrinjavanja otpada

Posebni uvjet, sukladno posebnom propisu koji uređuje gospodarenje otpadom (Pravilniku o gospodarenju otpadom), za obavljanje djelatnosti sakupljanja, pripreme prije uporabe, ili zbrinjavanja, uporabe odnosno zbrinjavanja otpada koji uključuje otpadne baterije ili akumulatore je raspolaganje vagonom za određivanje mase otpadnih baterija i akumulatora. Posebni uvjeti, sukladno posebnom propisu koji uređuje gospodarenje otpadom (Pravilniku o gospodarenju otpadom), za obavljanje djelatnosti uporabe odnosno zbrinjavanja otpada koji uključuje otpadne baterije ili akumulatore su:

- da se postupkom izdvoji sva tekućina i kiselina iz otpadne baterije ili akumulatora;
- da se postupak obrade i skladištenje otpadnih baterija i akumulatora, na lokaciji na kojoj se obavlja postupak obrade, obavlja na nepropusnoj podlozi u natkrivenoj i zatvorenoj građevini.

Postupak pripreme prije uporabe, ili zbrinjavanja otpadnih baterija i akumulatora (priprema za proces recikliranja) uključuje razvrstavanje, izdvajanje ambalaže i zajedničkog vanjskog kućišta baterijskog sklopa, no ne uključuje otvaranje baterijskog članka. Obrada otpadnih baterija i akumulatora, koje uključuje otvaranje baterijskog članka, smatra se početkom procesa recikliranja, a isto je dopušteno obavljati samo sukladno dozvoli za gospodarenje otpadom koji uključuje otpadne baterije i akumulatore.

Treba istaknuti kako će se postupci rješavanja zahtjeva za izdavanje dozvole za gospodarenje otpadom koje uključuju gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima koji su započeti prije stupanja na snagu ovoga Pravilnika, dovršiti prema odredbama starog Pravilnika.

8.3. Obrada otpadnih baterija i akumulatora

Sukladno čl. 21. st. 1. Pravilnika, postupak uporabe odnosno zbrinjavanja otpada, koji se smatra obradom otpadnih baterija i akumulatora, mora udovoljavati zahtjevima najboljih raspoloživih tehnika, sukladno posebnom propisu koji uređuje zaštitu okoliša (Zakon o zaštiti okoliša²⁶). Ovaj postupak mora udovoljavati sljedećim zahtjevima najmanje učinkovitosti procesa recikliranja:

- 65% prosječne mase otpadnih olovno-kiselih baterija i akumulatora, uključujući recikliranje sadržaja olova u najvećoj tehnički izvedivoj mjeri uz izbjegavanje prekomjernih troškova;
- 75% prosječne mase otpadnih nikal-kadmijevih baterija i akumulatora, uključujući recikliranje sadržaja kadmija u najvećoj tehnički izvedivoj mjeri uz izbjegavanje prekomjernih troškova;
- 50% prosječne mase ostalih otpadnih baterija i akumulatora.

Osoba koja je temeljem dozvole za gospodarenje otpadom ovlaštena preuzeti otpadnu bateriju ili akumulator i osoba koja upravlja reciklažnim dvorištem dužna je prilikom zaprimanja pošiljke otpadnih baterija ili akumulatora masu te pošiljke utvrditi vagonom²⁷.

²⁶ Nar. nov., br. 80/13, 153/13 i 78/15.

²⁷ Vidjeti pod 8.2.

²⁵ Čl. 18. st. 1. Pravilnika.

8.4. Izvoz otpadnih baterija i akumulatora

O izvozu otpadnih baterija i akumulatora već smo nešto naveli pod točkom 6. ovog članka. Inače, otpadne baterije i akumulatori mogu u svrhu obrade i recikliranja biti isporučene izvan RH sukladno propisima kojima se uređuju pošiljke otpada²⁸. U slučaju kada se otpadne baterije i akumulatori u svrhu obrade i recikliranja izvoze izvan EU, u svrhu doprinosa ispunjenju obveza i ciljeva recikliranja propisanih Pravilnikom, pošiljatelj je dužan dokazati da je uporaba i/ili recikliranje izvezenih otpadnih baterija i akumulatora obavljena sukladno Pravilniku te čl. 3. st. 2. t. 4. Uredbe Komisije (EU) br. 493/2012 od 11. lipnja 2012. o utvrđivanju, u skladu s Direktivom 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, detaljnih pravila za izračunavanje učinkovitosti recikliranja u procesima recikliranja otpadnih baterija i akumulatora (Tekst značajan za EGP) (u nastavku teksta: Uredba (EU) br. 493/2012)²⁹ i pribaviti vjerodostojne podatke o učinkovitosti recikliranja tih otpadnih baterija i akumulatora odnosno dostaviti presliku dozvole obrađivača i potvrdu o završenoj uporabi sukladno Uredbi (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o pošiljkama otpada³⁰

8.5. Uvjeti gospodarenja otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima u sustavu kojim upravlja Fond

Sukladno čl. 23. st. 1. Pravilnika, uslugu sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora na području određenom Odlukom ministra nadležnog za poslove zaštite okoliša, obavlja sakupljač s kojim je Fond po provedenom postupku pokrenutim javnim pozivom za podnošenje programa za obavljanje usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora sklopio ugovor o obavljanju usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora sukladno Zakonu. Ovaj javni poziv, osim Zakonom propisanog sadržaja, sadrži:

- opis usluge sakupljanja;
- uvjete ponuditelja;
- tehničko-organizacijske uvjete za obavljanje usluge sakupljanja;
- i cijenu usluge sakupljanja koja uključuje i troškove obrade odnosno recikliranja prijenosnih baterija i akumulatora, koje je dužan snositi ugovorni sakupljač.

Cijenu usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora ponuditelj iskazuje kao jedinstvenu cijenu sa cijenom obrade i/ili recikliranja prema njihovom kemijskom sastavu i pripadajućem ključnom broju otpada.

Ugovorni sakupljač je dužan sakupljene otpadne prijenosne baterije i akumulatore predati osobi ovlaštenoj za uporabu odnosno zbrinjavanje te vrste otpada. Pri tome ugovorni sakupljač ima pravo na naknadu troškova od Fonda za obavljenu uslugu sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora, koje su predane osobi ovlaštenoj za obradu takvog otpada, sukladno cijeni i uvjetima utvrđenim ugovorom.

Fond obavlja obračun troškova usluge sakupljanja iz čl. 23. st. 7. Pravilnika temeljem jediničnih cijena određenih ugovorom s ugovornim sakupljačem i sukladno podacima iz izvješća ugovornog sakupljača otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora na obrascu OBA2 iz Priloga V. Pravilnika. Sukladno čl. 23. st. 7. Pravilnika, Fond je ob-

vezan ispuniti cilj proizvođača koji je uplatio naknadu gospodarenja na račun Fonda.

Važno je istaknuti da je prijelaznim i završnim odredbama Pravilnika, u čl. 33. određeno kako do završetka javnog poziva za odabir najprihvatljivijeg programa za obavljanje usluge sakupljanja otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora sukladno Zakonu i odredbama Pravilnika, poslove gospodarenja otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima obavljaju osobe s kojima Fond ima sklopljen ugovor o sakupljanju i obradi i/ili recikliranju otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora, na način i pod uvjetima reguliranim predmetnim ugovorima, sukladno naknadama iz čl. 18. st. 1. alineja 1., st. 2. alineja 2. i st. 3. starog Pravilnika, temeljem podataka iz obrasca OBA2 koje su dužni dostaviti do zadnjeg dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec.

8.6. Iznimka od obveze predaje izvješća o ispitivanju svojstava otpada i deklaracije

Posjednik otpadne baterije ili akumulatora koja je opasni otpad, nije dužan osobi koja obavlja djelatnost gospodarenja otpadom uz prateći list predati deklaraciju o svojstvima otpada kao niti izvješće o ispitivanju svojstava tog otpada, sukladno čl. 49. st. 2. Zakona, osim u slučaju propisanom posebnim propisom koji uređuje odlaganje otpada i na zahtjev osobe koja preuzima taj otpad³¹.

9. Vođenja evidencija i izvješćivanje

Proizvođač, prodavatelj, ugovorni sakupljač, osoba koja posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom za djelatnost uporabe odnosno zbrinjavanja otpada koji uključuje otpadne baterije i akumulatore, Fond i Agencija, dužni su voditi propisane evidencije i predavati propisana izvješća. U nastavku detaljnije pojašnjavamo obveze vođenja evidencija i izvješćivanja koje se odnose na navedene osobe.

9.1. Registar gospodarenja posebnim kategorijama otpada

Sukladno čl. 42. st. 8. Zakona, proizvođač je dužan upisati se u Registar podnošenjem zahtjeva za upis koji sadrži sljedeće podatke³²:

- ime proizvođača i zaštićena imena (ako postoje) pod kojima obavlja djelatnost;
- adresa/e proizvođača: poštanski broj i mjesto, naziv ulice i broj, država, internetska adresa, broj telefona, podaci o kontakt osobi, broj telefaksa te adresa e-pošte ako postoji;
- naznaka vrste baterije i akumulatora koje proizvođač stavlja na tržište;
- datum prijave za registraciju;
- osobni identifikacijski broj i PDV identifikacijski broj;
- izjavu u kojoj se navodi da su dostavljeni podaci istiniti.

Osoba koja ima poslovno sjedište u državi članici EU osim RH, a na teritoriju RH stavlja na tržište baterije i akumulatore, u smislu odredbi Pravilnika smatra se proizvođačem i dužna je imenovati osobu u RH koja je odgovorna za ispunjavanje obveza tog proizvođača sukladno Pravilniku.

Fond je obavezan osigurati da Registar u dijelu koji se odnosi na baterije i akumulatore sadrži poveznice na nacionalne registre drugih država članica. Mrežnu poveznicu na obrazac zahtjeva proizvođača za upis u Registar objavljuje Fond na svojoj mrežnoj stranici. Kako smo naveli pod 2., do uspostave Registra primjenjuju se određene odredbe starog Pravilnika.

28 Čl. 22. st. 1. Pravilnika.

29 SL L 151, 12.6.2012.

30 SL L 190, 12.7.2006.

31 Čl. 24. Pravilnika.

32 Čl. 25. st. 1. Pravilnika.

9.2. Evidencija o količini prijenosnih baterija i akumulatora

O obvezi vođenja evidencije o količini prijenosnih baterija i akumulatora već smo nešto naveli u dijelu članka u kojem smo pojašnjavali način izračuna naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima³³. Sukladno čl. 26. st. 1. Pravilnika, proizvođač baterija i akumulatora dužan je voditi evidenciju o količini prijenosnih baterija i akumulatora koje stavlja na tržište na teritoriju RH i o količini izvezenih/iznesenih i uvezenih/unesenih prijenosnih baterija i akumulatora. Ove podatke proizvođač baterija i akumulatora dužan je dostaviti u Registar do zadnjeg dana tekućeg mjeseca za prethodni kalendarski mjesec na obrascu OBA1 Izvešće proizvođača o proizvedenim, uvezenim ili izvezenim količinama baterija i akumulatora iz Priloga IV. Pravilnika.

Primjer – Obrazac OBA1

IZVEŠĆE PROIZVOĐAČA O PROIZVEDENIM, UVEZENIM ILI IZVEZENIM KOLIČINAMA BATERIJA I AKUMULATORA

OBRAZAC OBA1

I. RAZDOBLJE: 1.-30. travanj 2016.		
PROIZVODNJA U RH _____	UVOZ/UNOS U RH X	IZVOZ/IZNOS IZ RH* _____
II. PODACI O PROIZVOĐAČU/UVOZNIKU/UNOSNIKU/IZVOZNIKU/IZNOSNIKU:		
Naziv obveznika: <u>AAA d.o.o. za trgovinu</u>		
Adresa: <u>Palmotičeva 101, 10000 Zagreb</u>		
Osoba za kontakt: <u>Iva Ivek, direktor komercijale</u>		
Telefon: <u>+38519977888</u>		
Faks: <u>+38519977889</u>		
Email adresa: <u>aaa@mail.com</u>		
OIB: <u>9999999997</u>		
NKD: <u>45.1.</u>		
PODATKE POPUNJAVA PROIZVOĐAČ S POSLOVNIM SJEDIŠTEM U DRUGOJ DRŽAVI ČLANICI EU ILI NEKOJ TREĆOJ ZEMLJI:		
PODACI O PROIZVOĐAČU		
Naziv obveznika:		
Adresa:		
OIB /PDV identifikacijski broj:		
PODACI O OVLAŠTENOM PREDSTAVNIKU PROIZVOĐAČA U RH		
Naziv ovlaštenog predstavnika:		
Adresa:		
Osoba za kontakt:		
Telefon:		
e-mail adresa:		
Faks:		
OIB:		
III. KOLIČINE BATERIJA I AKUMULATORA STAVLJENIH NA TRŽIŠTE U REPUBLICI HRVATSKOJ		
VRSTE BATERIJA	NETO MASA U KILOGRAMIMA	
	(kao zaseban proizvod)	(kao proizvod ugrađen u uređaje i vozila)
PRIJENOSNE BATERIJE I AKUMULATORI (a+b+c)		
a) olovne	-	-
b) nikal-kadmijeve	-	-
c) ostale	-	-
INDUSTRIJSKE BATERIJE I AKUMULATORI	-	-
STARTERI	-	102 kg
*OBAVEZNI PRILOG - dokaz o izvozu robe: jedinствена carinska deklaracija, izvozna faktura, izvozna dispozicija za carinu i otpremnika, tovarni list za prijevoz robe, uvjerenje o podrijetlu robe		

33 Vidjeti pod 5.1.2.

Mjesto: Zagreb

Potpis osobe odgovorne za točnost podataka:

Datum: 7.5.2016.

Dostaviti:

- Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost
Radnička cesta 80, 10000 ZAGREB

MP

Naknada gospodarenja otpadnim prijenosnim baterijama i akumulatorima obračunava se na temelju podataka iz Obrascu OBA1 sukladno Uredbi.

9.3. Očevidnik o nastanku i tijeku otpada

Sukladno čl. 27. st. 1. Pravilnika, u svrhu sljedivosti različitih tokova istog ključnog broja otpadnih baterija i akumulatora, osoba koja je sukladno Zakonu dužna voditi Očevidnik o nastanku i tijeku otpada (ONTO)³⁴, propisanog posebnim propisom koji uređuje gospodarenje otpadom, dužna je isti voditi na način da se u odgovarajućem polju obrasca ONTO i Pratećeg lista za otpad PL-O unosi odgovarajuća oznaka:

- u slučaju otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora u svakom unosu ulaza i izlaza navodi se oznaka „F” (Fond) koja će omogućiti prikazivanje izdvojenih količina otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora koji je u sustavu kojim upravlja Fond iz ukupnih količina otpadnih baterija i akumulatora po ONTO obrascu;
- u slučaju uvezenih otpadnih baterija i akumulatora u svakom unosu ulaza i izlaza navodi se oznaka „OU” (Ostalo-uvoz);
- za ostale otpadne baterije i akumulatore u svaki unos ulaza i izlaza navodi se oznaka „OO” (Ostalo-ostalo).

Navedena oznaka unosi se u obrazac ONTO u stupac „Način” u nastavku oznake propisane posebnim propisom koji uređuje gospodarenje otpadom (Pravilnik o gospodarenju otpadom) za stupac „Način”, na način da je od iste odvojena crticom. Proizvođač i prodavatelj su dužni prilikom predaje baterije ili akumulatora, koju su preuzeli sukladno čl. 12. Pravilnika³⁵, ispuniti i ovjeriti prateći list, ali nisu dužni količine tog otpada voditi u Očevidniku o nastanku i tijeku otpada.

ističemo...

Ugovorni sakupljač je dužan, sukladno podacima iz odgovarajućeg Očevidnika o nastanku i tijeku otpada, izraditi i dostaviti Fondu Obrazac OBA2, do zadnjeg dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec³⁶.

9.4. Izvješće o učinkovitosti recikliranja

ističemo...

Osoba koja posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom za djelatnost oporabe odnosno zbrinjavanja otpada koji uključuje otpadne baterije i akumulatore dužna je do 30. travnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu Agenciji dostaviti Izvješće o učinkovitosti recikliranja izrađeno sukladno Uredbi (EU) br. 493/2012, a na zahtjev i razložno obrazloženje tog izračuna.

Ovo izvješće Agencija je obvezna dostaviti Europskoj komisiji (u nastavku teksta: EK) prije isteka šest mjeseci od isteka kalendarske godine za koju se to izvješće izrađuje.

9.5. Izvješće o baterijama i akumulatorima

Sukladno čl. 30. Pravilnika, Fond je obvezan do 1. svibnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu izraditi izvješće sukladno čl. 6. st. 3. Pravilnika i odgovarajućih podataka iz Obrasca OBA1 dostavljenih u Registar te Agenciji dostaviti izvješće o stavljenim na tržište i sakupljenim baterijama i akumulatorima na Obrascu OBA3 iz Priloga VI. Pravilnika. Fond je obvezan do 1. svibnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu izraditi izvješće sukladno odgovarajućim podacima iz Obrasca OBA2 dostavljenih u Registar te Agenciji dostaviti izvješće o količini otpadnih prijenosnih baterija i akumulatora na Obrascu OBA4 iz Priloga VII. Pravilnika. Agencija je obvezna do kraja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu izraditi i na svojim mrežnim stranicama objaviti izvješće o baterijama i akumulatorima temeljem podataka iz navedenih izvješća (OBA1-OBA4), Izvješća o učinkovitosti recikliranja³⁷ te podataka iz Registra onečišćivanja okoliša.

9.6. Izvješće o implementaciji Direktive 2006/66/EZ

Agencija je, sukladno čl. 31. Pravilnika, dužna izraditi izvješće o implementaciji Direktive 2006/66/EZ za RH. Ovo izvješće izrađuje se na način određen odgovarajućim dokumentom EK i Odlukom Komisije 2009/851/EZ od 25. studenoga 2009. o uvođenju upitnika za izvješća dr-

³⁴ osoba koja je ishodila dozvolu za gospodarenje otpadom iz čl. 86. Zakona, trgovac otpadom, osoba upisana u očevidnik reciklažnih dvorišta, davatelj javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada i davatelj javne usluge prikupljanja biorazgradivog komunalnog otpada.

³⁵ Vidjeti pod 5.6.

³⁶ Čl. 28. Pravilnika.

³⁷ Vidjeti pod 9.4.

žava članica o provedbi Direktive 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima (priopćena pod brojem dokumenta C(2009) 9105) (Tekst značajan za EGP)³⁸, a sadrži i podatke o:

- razvoju, uključujući i dobrovoljne korake koje poduzimaju proizvođači radi smanjenja količina teških metala i drugih opasnih tvari sadržanih u baterijama i akumulatorima;
- novostima u vezi procesa recikliranja i obrade otpadnih baterija i akumulatora;
- gospodarskim subjektima koji sudjeluju u sustavima upravljanja okolišem;
- provedenim istraživanjima u vezi navedenih točaka;
- mjerama koje su poduzete radi promoviranja sprječavanja nastanka otpada.

9.7. Izvješće o stopi sakupljanja

Sukladno čl. 32. Pravilnika, Agencija je dužna izraditi godišnje izvješće o stopi sakupljanja za RH sukladno Izračunu stope sakupljanja propisanom u Prilogu VIII. Pravilnika, temeljem podataka Fonda³⁹. Ovo izvješće Agencija je obvezna dostaviti EK prije isteka šest mjeseci od isteka kalendarske godine za koju se to izvješće izrađuje.

10. Zaključak

Praćenje propisa koji uređuju materiju gospodarenja otpadom pa i gospodarenja posebnim oblicima otpada kao što je gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima nije jednostavno za obveznike primjene ovih propisa. Kada razmatramo obveze proizvođača, prodavatelja, posjednika i drugih sudionika u postupku gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima, proizlazi da su one sadržane kako u odredbama Zakona i Pravilnika, tako i u odredbama starog Pravilnika koji se još uvijek primjenjuje, ali i posebnih propisa o gospodarenju otpadom kao što je Pravilnik o gospodarenju otpadom. Sve navedeno ne čini poslovanje poduzetnika koji su sudionici u postupku gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima.

Svakako će proizvođači u prvom redu voditi računa o pravilima Uredbe i Pravilnika koja se odnose na naknadu za gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima. Pri tome je potrebno pratiti mrežne stranice Fonda radi informiranja o visini naknade. Također, sudionici u postupku gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima moraju voditi računa i o rokovima predaje izvješća koja moraju predati sukladno Pravilniku, kako ne bi došli pod udar kazni za prekršaj propisanih Zakonom.

Literatura:

- 1) Uredba Komisije (EU) br. 1103/2010 od 29. studenoga 2010. o utvrđivanju, u skladu s Direktivom 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, pravila o označavanju kapaciteta prijenosnih sekundarnih (koje se mogu puniti) i automobilskih baterija i akumulatora (SL L 313, 30.11.2010.) - www.eur-lex.europa.eu;
- 2) Uredba Komisije (EU) br. 493/2012 od 11. lipnja 2012. o utvrđivanju, u skladu s Direktivom 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, detaljnih pravila za izračunavanje učinkovitosti recikliranja u procesima recikliranja otpadnih baterija i akumulatora (SL L 151, 12.6.2012.), - www.eur-lex.europa.eu;
- 3) Uredba (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o pošiljkama otpada (SL L 190, 12.7.2006.) - www.eur-lex.europa.eu;
- 4) Zakon o održivom gospodarenju otpadom (Nar. nov., br. 94/13) - www.propisi.hr;
- 5) Zakon o zaštiti okoliša (Nar. nov., br. 80/13, 153/13 i 78/15), pročišćeni tekst - www.propisi.hr;

- 6) Uredba o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (Nar. nov., br. 105/15) - www.propisi.hr;
- 7) Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (Nar. nov., br. 111/15) - www.propisi.hr;
- 8) Pravilnik o gospodarenju otpadnim baterijama i akumulatorima (Nar. nov., br. 133/06, 31/09, 156/09, 45/12 i 86/13), pročišćeni tekst - www.propisi.hr;
- 9) Pravilnik o gospodarenju otpadom (Nar. nov., br. 23/14, 51/14, 121/15 i 132/15), pročišćeni tekst - www.propisi.hr;
- 10) Direktiva 2006/66/EZ (SL L 329, 10.12.2013.) - www.eur-lex.europa.eu;
- 11) Odluka Komisije 2008/763/EZ (SL L 262, 1.10.2008.) - www.eur-lex.europa.eu;
- 12) Odluka Komisije 2009/851/EZ od 25. studenoga 2009. (SL L 312, 27.11.2009.) - www.eur-lex.europa.eu;
- 13) Članak Prelević, B., „Nove obveze poslodavca kod gospodarenja otpadom”, RiPup br. 1/2016, str. 299.
- 14) Članak Prelević, B., „Gospodarenje otpadnim gumama”, RiPup br. 3/2016, str. 180.
- 15) Članak Prelević, B., „Gospodarenje otpadnim gumama”, RiPup br. 4/2016, str. 179.

Ne zaboravite:

- **Jediničnu naknadu za gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima za tekuću kalendarsku godinu izračunava Fond do 15. veljače tekuće godine, a temeljem ovog izračuna ministar nadležan za poslove zaštite okoliša donosi odluku o iznosu jedinične naknade.**
- **Jedinična naknada za gospodarenje otpadnim baterijama i akumulatorima za sada iznosi 8,40 kuna po kilogramu prijenosnih baterija i akumulatora i proizvođač je plaća Fondu.**
- **Na prijenosne baterije i akumulatore namijenjene izvozu ne plaća se naknada gospodarenja.**
- **Do uspostave Registra, obračun i plaćanje naknade gospodarenja otpadnim baterijama i akumulatorima te povrat uplaćene naknade u slučaju izvoza obavlja se sukladno starom Pravilniku, temeljem podataka iz Obrasca OPBA1 dostavljenih do 15. u tekućem mjesecu za prethodno tromjesečje, odnosno godišnje do 31. siječnja tekuće godine za prethodnu godinu.**
- **Proizvođač je bio dužan izvršiti obvezu postavljanja obavijesti krajnjem korisniku o mogućnosti predaje odnosno o obvezi preuzimanja otpadnih baterija ili akumulatora do 22. prosinca 2015.**
- **Ugovorni sakupljač je dužan, sukladno podacima iz odgovarajućeg Očevidnika o nastanku i tijeku otpada, izraditi i dostaviti Fondu Obrazac OBA2, do zadnjeg dana tekućeg mjeseca za prethodni mjesec.**

38 SL L 312, 27.11.2009.

39 Vidjeti pod 5.1.3.